

TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN OHJEET VUOSILLE 2025 – 2027

Kuntalaki

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Siihen tehtävistä muutoksista päättää valtuusto.

Raami 2025:

Kuntatalous on suurten muutosten edessä lähivuosina. Väestö ikääntyy läpi Suomen ja vähenee erityisesti kasvukeskusten ulkopuolella. Toisaalta monipaikkaisuus, etätyö ja kulutustottumusten muutokset antavat mahdollisuuksia kilvoitella väestön sijoittumisesta myös vetovoimaisille paikkakunnille. Lisäksi vuoden 2025 alusta voimaantuleva TE24 uudistus siirtää työllisyys ja yrityspalvelujen (TE) vastuun valtiolta kunnille. Tämä vaikuttaa myös merkittävästi kuntien tulopohjaan.

Hyvinvointialueiden tulo vuoden 2023 alusta lukien toki selkeytti kuntien talouden hallintaa, mutta toisaalta haastaa kuntien taloutta leikaten merkittävän osan kuntien tulopohjaa. Velat ja vastuut jäävät kuntiin ja epävarmuus kuntien ja hyvinvointialueiden tulomuodostuksesta on edelleen olemassa. Kohoavat kustannukset, turvallisuuspoliittinen epävarmuus ovat myös tekijöitä, joita ei ole pystytty vielä kokonaisuudessaan arvioimaan lähivuosien osalta. Lisäksi kunta-alan palkkaratkaisu kohottaa merkittävästi kuntien kustannuksia.

Talouden tasapainon saavuttaminen edellyttää menokehityksen kasvun hillintää kaikkien toimintojen osalta. Keskiössä ovat rakenteelliset uudistukset ja niihin liittyvät kiinteistöt. Keskeinen rooli on varhaiskasvatus ja kouluverkon toimintojen sopeuttamisella ja tehtyjen päätösten toimeenpanolla.

Tulevien vuosien keskeiset haasteet tulevat olemaan kaupungin tulopohjassa tapahtuvat muutokset sekä kustannustason nousu. Toimenpiteiden kohdentuminen tulee näin ollen kohdentua rakenteiden ja toimintaprosessien uudistamiseen sekä ja palvelujen tason sopeutumiseen niin määrän kuin palvelujen laadun osalta.

Suonenjoen kaupungin osalta valtionosuudet tulevat merkittävästi pienenemään vuodesta 2025 lukien. Muutos johtuu muun muassa hyvinvointialueiden sekä kuntien keskinäiseen rahoitukseen sovitusta vuoden 2022 verotuksen vaikutuksesta, missä kuntien valtionosuuksia sopeutetaan valtion suuntaan. Leikkaukset ovat kuntien osalta tasasuuruiset (euroa/asukas) ja jaksottuvat vuosille 2025-2027. Lisäksi kaupungin myönteisesti kehittynyt yhteisöveron jako-osuuden kasvu leikkaa valtionosuuksien kautta kaupungille kohdennettavaa verotulojentausta. Vaikutus ajoittuu vuodesta 2025 eteenpäin.

Lisäksi vuoden 2025 osalta TE-palvelut siirtyvät kuntien vastuulle kustannuksineen ja niiden rahoittamiseen tuleva valtionosuus vahvistetaan ennen palvelujen tuottamisen aloittamista, millä tulisi kattaa syntyvät kustannukset. Vastaavien uudistusten osalta 100 prosenttien kustannusten kattaminen ei ole pääsääntöisesti toteutunut. Lisäksi tuleva palvelun tarve voi merkittävästi vaikuttaa syntyviin kustannuksiin.

Suonenjoen kaupungin osalta TE-uudistuksen lakisääteisten palvelujen tuottamisen kustannukseksi on arvioitu 650.000 euroa ja työmarkkinatuen kustannusten nousuksi +300.000 euroa. Tämä on otettu huomioon vuoden 2025 raamissa elinvoima- ja hallintopalvelujen osalta.

Vuoden 2026 alusta kaupungin SoTe-kiinteistöjen vuokraus päättyy ja palvelujen tarvitsemat SoTe-kiinteistöt tulee vuokrattavaksi yhtiön kautta, joka siis heikentää emon taloudellista asemaa ja teknisten palvelujen käyttötaloutta.

Vuoden 2025 raamin pohjana on kaupunginhallituksen esittämä **vaade hallitusta ja maltillisesta kulukehityksen kasvusta. Kustannustason kasvu tulee sopeuttaa kaupungin tulopohjaan.** Rajallisten resurssien kohdentamisessa tarvitaan toimialoittain priorisointia ja valintoja palvelujen sekä palvelutason suhteen. Palvelujen ja palveluverkoston sopeuttamista tarvitaan tarkoituksenmukaiseen käyttäjämäärään. Mittavien omarahoitteisten investointien toteuttaminen on erityisen haasteellista kaupungin kokonaisrahoituksen pienenemisen ja kasvaneiden pääomakustannusten johdosta.

Kaupungin strategiset haasteet liittyvät väestönkehitykseen ja palvelurakenteen yhteensovittamiseen. Vähenevä lapsien määrä luo oman haasteen mm. varhaiskasvatus- ja kouluverkoston osalta. Kiinteistöjen tarkastelu on keskeisessä roolissa kuluvalta vuodelta 2025 aikana niin toiminnallisesti kuin myös taloudellisesti.

Edellisvuoden tapaan raami esitetään **ulkoisten tulo- ja kuluerien muodossa, mikä sitoo myös toimialojen budjetointia.** Sisäisten- ja laskennallisten erien arviointi on ollut hyvinvointialueuudistuksen myötä erityisen hankalaa ja näiden erien muutokset ovat merkittäviä tapahtuneen rakenteellisen uudistuksen takia.

Määrärahat esitetään talousarviovuonna **100 euron tarkkuudella.** Palkkaliitteen palkat ja niiden sivukulut pyöristetään myös pyydettyyn 100 euron tarkkuuteen.

Kaupunginhallitus muiden kuin kiinteistöjen peruskorjaamisen tai rakentamisen investointimenojen **kaupungin kaikki toimialat sisältäväksi investointien nettoraamiksi 2,0 milj. euroa** vuodelle 2025. Kiinteistöjen osalta laaditaan oma investointiohjelma huomioiden hyvinvointialueen tuomat muutokset, koulu- ja varhaiskasvatusverkoston muutokset sekä muiden toimintojen palvelutarpeeseen kohdentuvat tilatarpeet ja muutokset tilojen tehokkaaseen käyttöön liittyen.

Toimialojen investointiesitykset pyydetään **tekemään yhteistyössä suoraan kaupunginhallitukselle 4.11.2024 mennessä** niin, että palvelusta vastaava palvelualue tai tilaa käyttävä palvelu tulee kuulluksi investointiesityksen valmistelun yhteydessä. Investointiesitysten taustalla on oltava ennakoon valmistellut linjaukset ja selvitykset niin kiinteistöstrategian kuin liikkumista edistävien palvelujen ja rakenteiden osalta.

Toiminnalliset tavoitteet

Asetettavien toiminnallisten tavoitteiden painopisteet tulee olla Suonenjoen kaupungin strategian mukaiset. Toiminnallisten tavoitteiden arviointi tulee tehdä yhdessä numero-osan kanssa. Näin myös eurot ohjaavat toimintaa. Painopisteiden valinnassa esille nostetaan erityisesti **Aktiivinen ja hyvinvoiva suonenjokelainen** sekä **Viestinnän ja Toiminnan uudistaminen.**

Kaupungin toiminnan arvioinnissa huomioidaan muun muassa hyvinvointialueen myötä muodostuvat yhdyspinnat, palvelutarpeen määrittäminen, toiminnallinen tehokkuus ja prosessien tarkastelu sekä hyvinvoinnin ja osallisuuden kehittäminen. Asetettavien vaikuttavuus- ja tuotantotavoitteiden mittareiden konkretisointiin on syytä kiinnittää erityistä huomiota.

Hallintopalveluista on toimitettu **Excel - taloussuunnittelulomake, joka jokaisen toimialan tulee täyttää kaikista toimialan alaisista tehtävistä talousarvioesityksen tekemisen yhteydessä.** Saman toimialan

alaisuudessa voi olla useita tehtäväkokonaisuuksia. Toiminnallisten tavoitteiden asettamisessa keskitytään muutamaa toimialan strategisen tavoitteen asettamiseen.

Henkilöstömenot ja sisäisten erien siirrot

Henkilöstömenojen budjetoinnin pohjana on nykyinen henkilöstö ja henkilöstöjaoksen vahvistamat toimialakohtaiset henkilöstösuunnitelmat ja myönnetty määräaikaisten täyttölumat.

Keskitetysti on korotettu seuraavien palkkatilien vuoden 2024 budjettisummaa +1,0 prosentilla.

Tili 4000 (Viranhaltijat kk-palkat) +1,0%

Tili 4001 (Työsuhteisten kk-palkat) +1,0%

Tili 4002 (Tuntipalkat) +1,0%

Vahvana oletuksena on, että vakituisen henkilöstön vuoden 2024 summat ovat oikein budjetissa.

Muut palkkatilit (Tilit: 4003-4021) siirrettiin ilman korotuksia vuodelta 2024 vuoden 2025 talousarviosarakkeeseen.

Sen jälkeen on tehty palkkasumman perusteella ajo sivukuluista ohjeessa olleilla prosenteilla.

- Tili 4100 (KuEL-maksut / palkkaperu) 16,850 %
- Tili 4150 (Sairasvakuutusmaksu) 1,700 %
- Tili 4160 (Työttömyysvakuutusmaksu) 0,600 %
- Tili 4170 (Tapaturmavakuutus maksu) 0,800 %
- Tili 4180 (Muut sosiaalivakuutus maksut) 0,150 %

Palkkauserärahoiden tarkistamista varten hallintopalveluista toimitetaan vuoden 2024 palkkatietojen pohjalta vuosipalkat lomarahoineen. Toimialojen **tehtävänä on tarkistaa palkkasummat** (palkkaliitteen mukaisesti) ja esittää / tehdä tarvittavat korjaukset omille kustannuspaikoilleen.

KuEl tasausmaksu (tili 4101) siirretään vuoden 2024 summalla vuoden 2025 sarakkeeseen.

Eläkemenoperusteinen maksuosa korvaantui tasausmaksulla vuonna 2023. Kevan jäsenyhteisöiden palkkasummaan suhteutettuna se on noin 3,0 prosenttia. Se jaetaan kuntien ja hyvinvointialueiden kesken vuoden 2022 toteutuvien palkkasummien suhteessa Tulorekisteritietojen perusteella. Keskimääräinen prosentti tarkistetaan syksyllä 2023.

Ja **sisäiset ja laskennalliset erät siirretään tilinpäätöksen 2023 summilla vuoden 2025 sarakkeeseen**. Jos tulee korjattavaa, niin ne tehdään budjetoinnin edetessä.

Investoinnit

Toimialojen tulee esittää erikseen investointiosan hankkeet sekä talousarviovuodelle että – suunnitelmavuosille. Useamman vuoden aikana toteutettava investointihanke jaetaan eri vuosille. Investointiosassa esitetään investointihankkeen kokonaiskustannusarvio. **Alle 10.000 euron käyttömajaisuushankinnat budjetoidaan käyttötaloukselle** ja yli 10.000 euron hankinnat tulevat budjetoiduksi investointiosaan. Yli 10.000 euron hankkeista tehdään vuosittain poistosuunnitelman mukaiset poistot ohjeiden mukaisesti. Investointiosassa käsitellään ainoastaan aktivoitavat hankintamenot.

Talouden tasapainottaminen

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt kokouksessaan 21.12.2020 § 55 Suonenjoen kaupungin kestävän kuntatalouden pitkántähtäimen suunnitelma vuosille 2021-2025.

Kaupunginhallitus edellyttää toimialoilta valtuuston hyväksymien talouden pitkántähtäimen suunnitelman toimenpiteiden viemistä käytäntöön. **Lautakuntien tulee puheenjohtajien ja esittelijöiden johdolla esittää kaupunginhallitukselle toimenpiteet annettuun raamiin pääsemiseksi.** Ylijäämäisen talousarvion esittäminen ei ole mahdollista ilman kaupungin kulurakenteeseen kohdentuvien sopeuttamistoimenpiteisiin sitoutumista ja käytäntöön viemistä tehtyjen päätösten kautta.

Kaupunginhallitus edellyttää, että toimialat tekevät asetettuun raamiin **pääsemiseksi vähintään +3,0 prosentin suuruiset ei lakisääteisten taksojen ja maksujen korotusehdotukset**, jotka astuvat voimaan vuoden 2025 aikana.

Alustava aikataulu

26.08.2024 Kaupunginhallitus antaa raamin
18.09.2024 Hallintopalvelujen tarkennettu laadintaohje
28.10.2024 Toimialojen käsittelyt ja palautus hallintopalveluihin
04.11.2024 Investointiohjelman 1. käsittely kaupunginhallituksessa
11.11.2024 Veroprosenttien päätökset valtuustossa
14.11.2024 Talousarvio esitys hallitukselle valmis
19.11.2024 Kaupunginhallituksen 1.käsittely
02.12.2024 Kaupunginhallituksen 2.käsittely
16.12.2024 Kaupunginvaltuuston käsittely